

Svea hovrätt

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Avdelning 4

INKOM: 2023-11-15
MÅLNR: B 17320-22
AKTBIL: 134

Överklagande av Stockholms tingsrätts dom den 26 oktober 2023, B 17320-22

Klagande

Kammaråklagare Henrik Olin, Riksenheten för säkerhetsmål

Motpart

Skvortsov, Sergey
19630728-3371

Offentlig försvarare

Borg, Ulrika
KRIM advokater HB Box 377
101 27 STOCKHOLM

Saken

Olovlig underrättelseverksamhet mot Sverige, grovt brott, m.m.

Yrkanden

Jag begär att hovrätten, med ändring av tingsrättens dom i skuld- och påföljdsdelen, dömer Sergey Skvortsov för olovlig underrättelseverksamhet mot Sverige, grovt brott, olovlig underrättelseverksamhet mot främmande makt, grovt brott, och olovlig underrättelseverksamhet, grovt brott, i sin lydelse före den 1 juli 2014, till fängelse.

Grunder

Tingsrättens värdering av åberopad bevisning

Tingsrätten har gjort en riktig bevisvärdering gällande den åberopade muntliga och skriftliga bevisningen och dragit slutsatsen att det är utrett att Sergej Skvortsovs, under den tidsperiod som gjordes gällande i åtalet, bedrivit

verksamhet som utgjort en plattform för den ryska militära underrättelsetjänsten GRU och varit en del av rysk teknikanskaffning från väst varigenom han anskaffat föremål för Rysslands räkning. Tingsrätten har vidare funnit det styrkt att Sergej Skvortsov bedrivit sin verksamhet på det sätt som påstås i gärningsbeskrivningen och därvid införskaffat information om samt genomfört köp av teknikprodukter som därefter, genom hans försorg, levererats till ryska entiteter samt att han agerat genom användande av svikliga medel, bland annat då han genomgående använt sig av falska identiteter i sin verksamhet.

Även om tingsrätten med anledning av utgången i domen inte fullt ut prövat menrekvisiten kring de åtalade brotten, konstateras i domen att *”det saknas enligt tingsrätten i sig skäl att ifrågasätta att verksamheten i och för sig kunnat innebära men för Sverige”* (s. 18) och *”Tingsrätten ifrågasätter inte att verksamheten kunnat medföra men för USA.”* (s. 20).

Tingsrätten har i sin dom konstaterat att *”Inte i något fall har beställningar eller försök till beställningar gjorts från entiteter i Sverige. Något närmande till företag eller myndigheter i Sverige från Sergey Skvortsovs sida har således inte varit för handen.”* (s. 17) Detta stämmer inte. Han har vid flertalet tillfällen varit i kontakt med Inspektionen för strategiska produkter (ISP) och därvid fått avslag på ansökningar om exporttillstånd och förhandsbesked gällande leveranser till Ryssland. Trots ytterligare leveranser efter dessa avslagsbeslut har han inte gjort ytterligare ansökningar. Vidare har han/ hans företag kontakt med det amerikanska företaget Rhode & Schwartz svenska filial gällande s.k. signalanalysatorer (se Protokollsbilaga A2 s. 339 ff) samt en offert gällande flera produkter (se Protokollsbilaga A2 s. 443 ff, särskilt s. 449-451). Slutligen omfattar anskaffningsexemplet *IES forslar varor via Belgien och Hasa Invest* ett stort antal beställda varor från svenska företag. (Se Protokollsbilaga A2 s. 83-116, särskilt s. 97, 106, 109, 111 och 113.)

Bakgrunden till förändringen av lagstiftningen i 19 kap. brottsbalken

Utformningen av 19 kap. brottsbalken med införande av de nya brotten *olovlig underrättelseverksamhet mot Sverige* respektive *olovlig underrättelseverksamhet mot främmande makt* trädde i kraft den 1 juli 2014. Förändringen var en produkt av betänkandet *Spioneri och annan olovlig underrättelseverksamhet* (SOU 2012:95). Betänkandet lämnades i februari 2013 av *Utredningen om förstärkt skydd mot främmande makts underrättelseverksamhet*. I utredningens uppdrag ingick att analysera om den dåvarande utformningen av 19 kapitlet brottsbalken var ändamålsenlig och gav ett tillräckligt skydd mot främmande makts underrättelseverksamhet. I uppdraget ingick vidare att ta ställning till om skyddet mot industriellt och politiskt spionage som bedrivs av främmande makt behövde förstärkas samt att

klargöra om det fanns behov av en förändring av den straffrättsliga regleringen beträffande främmande makts dolda underrättelseverksamhet som bedrivs med hemliga och konspirativa metoder.

Uppdraget var en produkt av att bland andra Säkerhetspolisen hade påtalat ett behov av stärkt skydd för staten när främmande makt bedriver obehörig underrättelseverksamhet mot Sverige. Behovet grundade sig bl.a. i en förändring av det säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde och i att främmande makts underrättelseverksamhet delvis hade ändrat inriktning från att framför allt ha avsett det militära området till att alltmer ta sikte på förhållanden som rörde forskning och utveckling inom civila områden.

Utredningen konstaterade i sitt betänkande att det nya brottet olovlig underrättelseverksamhet mot Sverige skulle omfatta sådan verksamhet som skedde hemligen eller med svikliga medel för anskaffande av sådana uppgifter som avses i spioneribestämmelsen.

Rättslig analys

Lagtexten (såväl gällande olovlig underrättelseverksamhet mot Sverige i BrB 19 kap 10 § som mot främmande makt i BrB 19 kap 10 a §) konstituerar att den straffbara gärningen utgörs av att någon ”*bedriver verksamhet vars syfte är anskaffande av uppgifter om förhållanden vars uppenbarande för främmande makt kan medföra men*”.

Flera remissinstanser gällande förslaget från utredningen SOU 2012:95 uttryckte farhågor kring otydlighet kring var gränserna för det straffbara området går. Det rimliga är att det straffbara området till stor del avgränsas av menbedömningen. Naturligtvis avgränsas det straffbara området även av ovan nämnda kursiverade rekvisit.

Förarbetsuttalande innebärande att verksamhetens syfte, för att brottet olovlig underrättelse mot Sverige och främmande makt ska vara aktuella, ska vara att komma över sådana uppgifter av sådant slag som avses i spioneribestämmelsen upprepas flera gånger. (Se t.ex. prop 2013/14:51 s. 46.)

Exemplifieringen gällande uppgifter som omfattas av 19 kap. 5 § brottsbalken har inte någon avgörande betydelse för lagens tillämpningsområde utan är endast avsedd att klargöra paragrafens innebörd (Prop 2013/14:51 s. 21)

Det känsliga kunskapsområde som spioneribestämmelsen är avsedd att skydda är inte konstant utan påverkas av samhällsutvecklingen. (Prop 2013/14:51 s. 40)

Precis som tingsrätten beskriver är exemplifieringen av uppgifter i 19 kap. 5 § brottsbalken inte uttömmande. Det bör påpekas att exemplifieringen innefattar

uppgifter om import, export och tillverkningsätt och att exemplifieringen avgränsas av vad som kan utgöra men.

Enligt förarbetsuttalanden bör spioneribestämmelsen även i framtiden vara generellt tillämplig på alla uppgifter som uppfyller men-rekvisitet, oavsett om de kan klassificeras som hemliga eller inte. (Prop 2013/14:51 s. 38)

Det är i detta sammanhang angeläget att påpeka skillnaden mellan den menbedömning som ska göras enligt spioneribestämmelsen (men gällande *uppgifter*) och den menbedömning som ska göras enligt de olika aktuella straffstadgandena om olovlig underrättelseverksamhet (men gällande *verksamhet*).

Jag delar inte tingsrättens bedömning av uppgiftsrekvisitet och menar att uppgifter kan utgöras av såväl Sergej Skvortsovs ”know-how”, dvs. hans särskilda kunskaper rörande teknikanskaffningen som att produkterna kan vara bärare av uppgifter som kan tillgängliggöras genom s.k. ”reversed engineering”, utan att stå i konflikt med legalitetsprincipen. Jag menar att tingsrättens farhåga om svåra avgränsningsproblem med en sådan tolkning är överdrivna, givet menbedömningen som måste till samt kravet i straffstadgandet på direkt uppsåt att gå främmande makt tillhanda.

Syftet med Sergej Skvortsovs verksamhet har bland annat varit att ta del av uppgifter om produkter som Ryssland inte på laglig väg kan ta del av. Att sedan inte uppgifterna är hemliga betyder inte att de inte kan vara sådana uppgifter som skulle kunna omfattas av spioneribestämmelsen. Jämför med det som nämns i brottsbalkskommentaren till 19 kap. 5 § brottsbalken (Bäcklund m.fl., Brottsbalken 2023-05-24, JUNO) där det framhålls att ett systematiskt insamlande av uppgifter, vilka var och en för sig är ofarliga, kan vara menligt för Sveriges säkerhet när de sammanställs och därför omfattas av bestämmelsen, t.ex. uppgifter om trafiken i en viss hamn.

Sergej Skvortsovs verksamhet har utgjorts av ett systematiskt arbete under en flerårsperiod att i en företagsverksamhet bygga upp kompetens om vilken typ av produkter som finns att införskaffa i Sverige och väst i övrigt, som behövs i ryska vapensystem, men som Ryssland p.g.a. sanktioner inte kan införskaffa.

Att produkterna till stor del faktiskt införskaffats och kommit Ryssland tillhanda gör inte att det går att styrka spioneribrottslighet då det inte finns bevisning om exakt i vilka vapensystem produkter använts. Det går således inte att menbedöma produkter/konkreta uppgifter. Däremot kan Sergej Skvortsovs verksamhet menbedömas.

Ryssland har ett behov av västerländsk elektronik och andra produkter till sin vapenindustri. De har ett system för införskaffande av dessa produkter, som de

inte kan köpa på en öppen marknad. Sergej Skvortsov har varit en del av detta nätverk – en anskaffningsagent – under åtta till nio års tid. Hans roll har varit att på uppdrag av Ryssland och den militära underrättelsetjänsten GRU bistå med uppgifter om var och hur dessa produkter kan införskaffas. Hans verksamhet, och därmed de ovan nämna uppgifterna, har utgjort men mot Sveriges och USA:s säkerhet.

Detta omfattas enligt mig av det straffbara området gällande olovlig underrättelseverksamhet mot Sverige och främmande makt.

Bevisning

Samma bevisning och samma bevistema som framgår av stämningsansökan samt kompletterande bevisuppgifter den 3 september 2023 och den 21 september 2023.

Förhören med Sergej Skvortsov samt vittnena Vaeceslav Caisin, FM095, Björn Gustavsson, ISP 1901 och Charles Edwards åberopas genom uppspelning av videoinspelade förhör från tingsrätten.

Handläggning

Åklagarens sakframställning beräknas ta två dagar.

Stockholm som ovan,

Henrik Olin